

Dėkokite Viešpačiui, šaukitės Jo vardo, skelbkite tautose Jo darbus /Ps 105, 1/

2011 m. gruodis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys Nr. 10 (114)

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X

TEGU MŪSŲ ŠIRDYS
BŪNA PRIPILDYTOS
KALĖDŲ DŽIAUGSMO
IR VILTIES KRISTUJE!

2011-ųjų metų Kalėdos

Jau tapo įprasta girdėti sparnuotą frazę – „netikėtai atėjo Kalėdos“. Tai mūsų laikmečio skubančio ir vargstančio žmogaus atodūsis. Gyvenimas bėga, darbas veja darbą. Pinigų trūksta, o čia dar dovanas pirkti, šventinį maistą ruošti. Vienišas žmogus neša kitokią naštą – per šventes skaudžiau prisimenamas vienišumas. Kiekvienas į šventę atsineša savo nuodėmę ir savo vargą. Tad koku asmeniniu tikėjimu įprasminsime šią senovinės istorijos šventę?

Per Kalėdas prisiminkime savo gyvenimą, džiaugsmus ir vargus, verta prisiminti mūsų bažnyčios paskutinio dešimtmečio istoriją,

sumaištį, nepasitikėjimą, budėjimą Biržuose. Paklauskime savęs paprastai: ką aš tikiu ir nuo ko aš atsiriboju? Ar man reikia gimusio Išganytojo? Nes Kalėdos tam ir švenčiamos, kad mes prisimintume tokius klausimus. Mat be klausimo nėra atsakymo, be ieškojimo tikėjime nėra vedimo.

Senajame Testamente, 68 psalmėje yra 20 eilutės žodžiai: „Tebūnie pagarbintas Viešpats! Kasdien jis neša mūsų naštas, Dievas – mūsų išganymas“. Dažnas pagalvos, kad pats neša savo sunkią naštą: dirba, budi bažnyčioje, pavargsta, vienišas serga, perka dovanas ir t.t... Pagalvokime gerai, priimkime į savo

širdį ir tikėjimą šį Žodį: „Kasdien jis neša mūsų naštas“. Viešpats mus lydi ir mūsų naštas neša, saugo žmogų, šeimą ir budi Bažnyčioje jeigu mes budime..

Mieli broliai ir seserys Jėzuje Kristuje, linkiu linksmų Kalėdų.

Tegu Visagalis pripildo mūsų širdis Šventos Dvasios, kuri padėtų suvokti Apreiškimo paslaptį: mažu kūdikėliu gimė Atpirkėjas, kad taptų mūsų širdžių Viešpačiu ir mes turėtume viltį!

**Gen.superintendentas
kun.Tomas Šernas**

Reformatų bažnytinį turtą laikinai saugo Teismas

Bylos Biržuose

Skandų ir daugelį sukrėtę vasaros įvykiai prie Biržų evangelikų reformatų bažnyčios tarsi jau nukeliavo užmarštin. Nebėra budėjimo naktį ir dieną, prie bažnyčios nebestovi saugos tarnybos automobilis. Nebelaikomos kasdieninės ryto ir vakaro pamaldos, gyvenimas Biržų reformatų parapijoje vėl sugrižo į įprastinę vagą ir apima išpūdis, jog visa, kas vyko, buvo tarsi sapnas, išgaravęs vos prabudus. Deja, tai, ką pergyveno evangelikų reformatų surinkimas – tikrovė, kuri turi tęsinį bei vienokias ar kitokias pasekmes.

Apie įvykius, prasidėjusius 2011-ųjų birželio 24 vakarą, jau nemažai rašyta, yra gausios video medžiagos mūsų (ref.lt) ir kitose svetainėse, tad kaip ir nebėra reikalo jų kartoti. Svarbu, kad Biržų evangelikų reformatų parapijai pavyko apginti savo teisę naudotis bažnyčios pastatu bei parapijos namais, ir buvo užkirstas beprecedentis piktavališkas bandymas suvaržyti tradicinės religinės bendruomenės teisę melstis ir atlikti religines apeigas, sutrikdyti eilinio 2011 metų Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo darbą. Dėl šių veiksmų apie 130 parapijiečių kreipėsi į policiją, buvo pradėtas

Biržų bažnyčia

ikiteisminis tyrimas Biržų policijos komisarijate, vėliau perkeltas į Panevėžį. Tyrimas dar vyksta.

Netrukus, po incidento birželio 24-osios vakarą, Biržų evangelikų reformatų parapijos vadovybė kreipėsi į Biržų apylinkės teismą dėl laikinųjų apsaugos priemonių šios parapijos pastatams.

Pastatai, kuriais minėta parapija nepertraukiamai (bažnyčios pastatu) ar po jų sugražinimo (klebonijos pastatas) jau beveik 20 metų naudojasi, remontuoja ir prižiūri, buvusio kunigo-diakono Algimanto Kvedaravičiaus veiksmais Registrų centro Panevėžio filiale buvo įregistruoti ar perregistruoti ne Biržų evangelikų reformatų parapijos, bet juridinio asmens Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios Sinodo kolegijos (toliau – LERB-SK) vardu.

Priminsime, kad Biržų evangelikų reformatų bažnyčios pastatas nacionalizuotas 1948-aisiais, perduotas panaudos būdu naudotis parapijai, ir taip priklauso jai iki šiol. Pastatas nebuvo sugražintas bendruomenei, nes nebuvo jokiame balanse. Lietuvos Respublikos Seimas tik šiemet ėmė ruošti įstatymo projektą, kaip tokias nacionalizuotas bažnyčias gražinti buvusiems savininkams. Registrų centre Panevėžyje bažnyčios pastatas, kaip minėta, A.Kvedaravičiaus asmens prašymu buvo įregistruotas be valstybės nacionalizuoto turto sugražinimo akto LERB-SK vardu. Biržų evangelikų reformatų parapijos namai buvo sugražinti Biržų r. savivaldybės sprendimu, tačiau ir vėl, be Biržų reformatų parapijos žinios, A.Kvedaravičiaus asmens prašymu Panevėžio registrų centre perrašyti LERB-SK vardu. Pastebėjus atsiradusius netikslus įrašus, buvo kreiptasi į Registrų centrą, kuris juos atstatė, tačiau atstatydamas, pažeidė teisinę procedūrą. Tai leido A.Kvedaravičiui inicijuoti teisinius veiksmus, kuriais vėl buvo palikta klaidinga minėto

turto registracija.

Biržų apylinkės teismas pradėjo civilinį teismo procesą šio turto klausimu ir taip pat pritaikė laikinąsias apsaugos priemones. Tai šiek tiek sumažino įtampą, tačiau šis teismo sprendimas buvo LERB-SK apskūstas aukštesnei instancijai (skundą pasirašė Dalia Liaukevičienė). Šių metų rugsėjo 20 d. teismas Panevėžyje LERB-SK skundą atmetė, palikdamas galioti teisinės apsaugos priemones. Po šio sprendimo beveik 3 mėnesius dieną naktį trukęs budėjimas bažnyčioje buvo nutrauktas.

Bylą dėl bažnyčios bei klebonijos pastatų Biržų apylinkės teismas buvo susirinkęs nagrinėti lapkričio 25-ąją. Dėl kitų teisminių procesų, susijusių su Biržų įvykiais ir prasidėjusių Vilniuje, Biržų evangelikų reformatų parapijos vadovybė, kaip ieškovas, kreipėsi į Teismą šį procesą sustabdyti iki bus išspręstos bylos sostinėje (čia iškelti ieškiniai tiek dėl neteisėtai perduoto bažnyčios nekilnojamojo turto, tiek dėl LERB-SK įgaliojimų apskritai). Biržų apylinkės teismas atsižvelgė į ieškovo prašymą.

Bylos Vilniuje

Tuo metu, kai biržiečiai reformatai kovojo už savo bažnyčią, Vilniuje buvo pradėtas gaivališkas Vilniaus evangelikų reformatų nekilnojamojo turto, registruoto LERB-SK vardu, išpardavimas. Vėliau buvo siekiama šį turtą, perduotą daug žemesne nei rinkos kaina, dar kartą perparduoti. Lietuvos evangelikų reformatų gen.superint. kun. Tomas Šernas per Bažnyčios advokatus nedelsdamas kreipėsi į teismus, siekdamas sustabdyti LERB-SK juridinio asmens vardu veikiančių asmenų – D. Liaukevičienės ir A. Kvedaravičiaus – veiksmus. Vilniaus apygardos teismas 2011 m. spalio 14 d. priėmė sprendimą areštuoti visą, dar likusį LERB-SK žinioje nekilnojimą turtą. Buvo

imtasi priemonių sustabdyti jau parduoto turto perpardavimus. Vilniaus apygardos teismas 2011 m. lapkričio 21 d. priėmė nutartį taikyti laikinąsias apsaugos priemones jau parduotam bažnytiniam turtui, kad jis nebūtų parduotas ar perleistas tretiesiems asmenims.

Lietuvos ir Vilniaus evangelikų reformatų nekilnojamas turtas Vilniuje – istoriniai pastatai Pylimo gatvėje, statyti dar carinės Rusijos viešpatavimo laikais. Vilnius ilgą laiką buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės evangelikų reformatų centras. Jame, dar prieš Antrąjį pasaulinį karą, evangelikų reformatų pamaldos buvo laikomos ne tik lenkų, bet ir lietuvių kalba, ėmė formotis lietuviškas evangelikų reformatų surinkimas, jo ganytoju Sinodas buvo paskyręs superint. kun. Joną Šepetį. Pastate, kurio adresas šiandien Pylimo g. 7, 1993 m. sugrąžintame Vilniaus evangelikų reformatų bendruomenei, veikė garsi Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo biblioteka ir archyvai. Šį pastatą LER-SK vadovai pardavė dvigubai žemesne nei rinkos kaina š.m. birželio 26 d., kaip tik pradėję įvykius Biržuose. Rugsėjo pabaigoje ir spalio pradžioje naujieji savininkai siekė šį pastatą perparduoti, tačiau, kaip aukščiau minėta, tam buvo užkirstas kelias. O štai pastate Pylimo g. 20 buvo parduoti visi Bažnyčiai sugrąžinti ir LERB-SK vardu registruoti butai.

Teisiniai procesai šiomis bylomis Vilniuje neapsiriboja. Praeitą savaitę Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios - Unitas Lithuaniae - Sinodo advokatai padavė prašymą Lietuvos Respublikos Generalinei prokuratūrai pradėti ikiteisminį tyrimą ir pradėti baudžiamąją bylą. Akivaizdu, jog buvo siekta pasisavinti ar išgrobstyti stambų Lietuvos evangelikų reformatų bažnytinių turtą Vilniuje.

Savaime suprantama, visi teisiniai procesai reikalauja nemenkų išlaidų: advokatų darbui apmokėti, dėl teisinių procesų atsiradusių bažnyčios atstovų kelionių išlaidoms padengti, dokumentams paruošti, ieškiniams kelti. Šios išlaidos yra dengiamos didžia dalimi Biržų parapijiečių tikslinėmis aukomis. Daugiausia aukų teisinėms išlaidoms buvo surinkta vasarą, tačiau tikslinės aukos yra renkamos visose ev. reformatų parapijose bei gali būti pervestos ir tiesiogiai į Sinodo sąskaitą. Aukotojai aktyviai dalyvauja apsaugant bažnytinių turtą nuo išgrobstymo, siekia, kad jos turtas būtų naudojamas pagal paskirtį. Žemiškasis bažnyčios paveldas reikalauja apsaugos, o tai reiškia – pačių tikinčiųjų dėmesio bei pastangų. Vien pinigai turto apsaugoti negali, reikalingos tikinčiųjų maldos ir darbai, visuomenės dėmesys bei nuoseklus visų geros valios žmonių bendradarbiavimas.

InfoRef.lt

Vilniaus bažnyčia

Vargonų muzikos valandėlė Biržų reformatų bažnyčioje

Trečią Advento sekmadienį, po pamaldų, Biržų ev. reformatų bažnyčioje vargonavo Biržų Vlado Jakubėno muzikos mokyklos fortepijono klasės mokiniai. Klausėmės žymių kompozitorių – J.S.Bacho, J.Haydno, D.Skarlati, J.Čiurlionytės, K.Kavecko žinomų kūrinių (preliudų, fugečių, menuetų), grojamų jaunųjų atlikėjų.

Biržų muzikos mokyklos mokytojų metodininkių – Biržų vargonininkės Jūratės Duderienės ir Inos Valotkienės – rūpesčiu ir neišsenkama energija pirmuosius vargonavimo įgūdžius gauna muzikos mokyklos auklėtiniai mūsų bažnyčioje. Pirmuosius kūrinius Biržų reformatų bažnyčios vargonais grojo ir dabar jau Vilniaus muzikos akademijos studentė, Vilniaus parapijos antroji vargonininkė Aušrelė Pačegonytė.

Koncerte Advento sekmadienį vargonavo: Rasa ir Agnė Niuniavaitės, Pijus Valotka, Brigita Zablockaitė, Radvilė Drevinskaitė, Žaneta Murauskaitė, Greta Šeškaitė, Milda Variakojtė, Gabija Laumytė. Įsidėmėkite jų pavardes. Gal iš jų išaugs tikri vargonininkai ir sulauksime, kai kiekviena reformatų parapija turės ne tik savo kunigą, bet ir vargonininką... Gal iš tų sekmadienį koncertavusių neįrašiusių muzikantų išaugs žymūs atlikėjai, garsinantys Biržų ar net Lietuvos vardą prestižiniuose vargonininkų festivaliuose Vilniuje ar pasaulyje... Ką gali žinoti? Kai kurie vaikai, nors mo-

nukelta į 7 p. ►

Europos reformatų vadovybės vizitas Vilniuje

Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia nėra vieniša savo gyvenimo iššūkiuose. Prasadėjus 2011-ųjų Adventui su darbinio vizitu į Vilnių atvyko Pasaulio Reformuotų Bažnyčių Unijos Europos regiono (World Communion of Reformed Churches, European Area) vadovo pavaduotojas kun. Ódor Balázs. Tuo pačiu metu Lietuvoje lankėsi Vokietijos reformatų sąjungos (Reformierten Bund in Deutschland) įgaliotas atstovas kun. Erhard Mische. Šių svarbių vizitų tikslas – išsiaiškinti tolimesnę įvykių raidą Lietuvos reformatų Bažnyčioje, taip pat susitikti su valstybės atstovais dėl protestantų Bažnyčios ir valstybės santykių.

Susitikimai vyko Lietuvos Respublikos prezidentūroje ir Teisingumo ministerijoje. Priminsime, jog iš kart po bandymo jėga užimti Biržų evangelikų reformatų bažnyčią bei sutrikdyti Lietuvos evangelikų reformatų Sinodą 2011 m. birželio 24 dieną, Pasaulio reformuotų Bažnyčių vadovybė Ženevoje ir Europos regione operatyviai kreipėsi į Lietuvos valstybines institucijas bei diplomatines atstovybes. Taip pat greitai reagavo ir vienos stipriausių Vokietijoje Lippes krašto reformatų Bažnyčios vadovas, o sykiu ir Vokietijos protestantų karo kapelionas dr. kun.

Martin Dutzmann bei gausiausias Europoje Vengrijos reformatų Bažnyčios vadovas vyskupas dr. Gusztáv Bölcskei.

Kunigui Ódor Balázs – Vengrijos reformatų Bažnyčios atstovui – ypač gerai žinomi Rytų ir Centrinėje Europoje kylantys valstybės ir protestantiškų Bažnyčių santykių keblumai. Iš totalitarinių režimų išsivadavusiose valstybėse lygiavertis valdžios dialogas su religinės mažumos atstovais, geriant bažnytinę autonomiją, yra nevisavertis. Derėtų pastebėti, kad ir pačios Bažnyčios – ištvėrusios buldozerinio ateizmo priespaudą, sunkiai atsigauja: joms trūksta patirties, atstovaujant savo interesams valstybėje. Svečias pastebėjo, jog Lietuvoje yra įstatymais apibrėžtas Valstybės ir Bažnyčios atskyrimas. Iš esmės tai galima vertinti labai teigiamai, tačiau jo nuomone, reikia atkreipti dėmesį, kad tiek valstybė, tiek Bažnyčia yra vienos ir tos pačios visuomenės dalys. Lietuvos Respublika, Konstitucijoje įvardinusi konkrečias tradicines religines bendrijas ar bendruomenes, prisiėmė atsakomybę ir dėl savo pareigų, tuo pačiu ir teisingų bei teisinių santykių su šiomis religijomis. Bažnyčios nariai yra valstybės piliečiai, geriantys jos Konstituciją, kuria vadovaujasi

nustatydami savo teisingus ir teisėtus santykius su valstybės atsakinga vadovybe. Tuo pačiu jie tikisi, kad ir valstybė laikysis savo išpareigojimų gerbti nors ir mažą, tačiau tradicinę evangelišką Bažnyčią, ir savo santykius grįs, remiantis bažnyčios Konstitucija, t.y. kanoniškai paskirta bažnytine vadovybe.

Tai itin svarbu šiomis dienomis, kai neskaidri asmenų grupė, besidangstanti bažnytiniais juridinio asmens pavadinimais, masiškai ir pusvelčiui jau išpardavė beveik visą nekilnojamą Reformuotų Bažnyčios turtą Vilniuje. Taip pat nėra žinoma, nei kur gautos lėšos nugulė. Kyla esminis klausimas: kas galėjo šimtmečiais kauptą bažnytinį nekilnojamą turtą staiiga, be aukščiausios vadovybės – Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo sprendimo, parduoti? Turtinus santykius reguliuoja būtent valstybės įstatymai. Piliečiai tikisi iš valstybės saugumo ne tik savo religinėms, bet ir turinėms teisėms. Suprantama, jog Valstybė negali kištis į bažnyčios vidaus santykius ir atvirkščiai.

Kuomet kyla kompetentingos bažnytinės vadovybės ir Valstybės santykių su Bažnyčia klausimas, jis turėtų būti sprendžiamas remiantis abipusės pagarbos principu: atsižvelgiant į abiejų šalių vidinius

įstatymus ir teises normas. Tiek Valstybė, tiek ir Bažnyčia išsirenka kompetentingą vadovybę pagal savo pačių teises normas. Reformatai gerbia valstybės įstatymus, to paties tikėdamiesi iš savo valstybės.

Lietuvos evangelikų reformatų santykių klausimas su valstybe sykiu yra Lietuvos Respublikos valstybės atsakomybės dalis, o šių santykių suregulavimas yra politinės valios klausimas. Europoje yra evangelikų reformatų Bažnyčių, kurios savo šalyse yra labai gerbiamos, bendradarbiauja su savo šalių vyriausybėmis ir tuo pačiu išsako savo susirūpinimą dėl mažos, tačiau Europoje gerai žinomos ir gerbiamos Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios.

Savo vizito metu Vilniuje svečiai susitiko su Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo ir Konsistorijos vadovybe, generaliniu superintendentu kun. Tomu Šernu bei Vilniaus evangelikų reformatų parapijos vadovybe, Bažnyčios teisininkais. Drauge su Lietuvos evangelikų reformatų vicesuperintendentu kun. Rimu Mikalausku apsilankė savo šalių reziduojančiose ambasadose Lietuvoje.

2012 metų kovo pabaigoje numatytas Europos regiono reformatų Bažnyčių vadovų eilinis suvažiavimas Vienoje, kuriame dalyvaus 39 reformatų Bažnyčios Europoje. Ir Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios atstovui numatytas laikas pranešimui apie nūdienos Bažnyčios situaciją Lietuvoje bei Valstybės ir Bažnyčios santykius.

Verta paminėti, kad aktyviausios ir stipriausios, gausiausios ir turtingiausios yra Šveicarijos, Vengrijos, Nyderlandų, Škotijos ir Vokietijos reformatų Bažnyčios. Jos savo šalyse turi senas ir tvirtas politines, kultūrinės ir pilietines tradicijas. Stiprios reformatų mažumų Bažnyčios Prancūzijoje, Italijoje, Švedijoje, Austrijoje, Belgijoje ir Čekijoje.

InfoRef.lt

Klaipėdos parapija išlydėjo Brycko šeimą į JAV

Gražia tradicija tapo Klaipėdos reformatų bendruomenėje po pamaldų neišsibėgioti kas sau, o likti parapijoje ir prie arbatos puodelio šiltai pabendrauti. Gera ne tik pasimelsti kartu, bet ir aptarus bendrus bažnytinius reikalus pasidalinti mintimis apie gyvenimą. Ne išimtis buvo ir šių metų gruodžio 4 dienos pasisėdėjimas, kuris galbūt buvo šiek tiek liūdnas nei įprastai, bet tik šiek tiek, nes išsiskyrimo liūdesys nesutrukdė šiltam bendravimui išlydinti draugus į tolimą kelionę.

Lietuvą, o kartu ir Klaipėdos parapiją palieka, mums ne tik be galo artima, bet ir mūsų parapijos dalimi tapusi Brycko šeima. LCC tarptautinio universiteto dėstytojas Dariusz, jo žmona Brooke ir mažasis Levi išvyksta į Kaliforniją, tačiau nors mus skirs tūstančiai kilometrų užsimezgusi draugystė ir mieli prisiminimai liks su mumis. Buvo gera dar kartą praleisti popietę kartu, pabendrauti ir prisiminti

ne vieną gražią akimirką praleistą mūsų bendruomenėje. Kunigas Tomas Sakas pasakė atsisveikinimo žodžius, palinkėjo Dievo pažinimo ir palaimos, o prisiminimui apie mūsų mažytę parapiją ir Lietuvos ev. reformatų Bažnyčią įteikė atminimo dovanas. Kad ir kaip liūdna buvo, kad reikia skirtis, tačiau džiaugėmės dėkodami Dievui, kad suteikė mums tokią maloną pažinti vieniems kitus.

Neilas Čijunskas

Vokiečių ir lietuvių partnerystė tęsiasi

2011 m. gruodžio 6 d. Savivaldybės merė Irutė Varzienė ir merės pavaduotoja Stasė Eitavičienė susitiko su Lipės (Vokietija) žemės evangelikų reformatų bažnyčios įgaliuotoju atstovu kunigu Erhardu Mische ir Evangelikų reformatų kunige Sigita Švambariene. Susitikimo metu maloniai prisimintas rugpjūtį Lipės žemės ir Biržų evangelikų reformatų bendruomenių kartu su Biržų „Aušros“ vidurinės mokyklos moksleiviais vykdytas bendras projektas, kurio metu kone pirmą kartą Biržų istorijoje buvo beveik tobulai sutvarkyta dalis senųjų Biržų žydų ir karaimų kapinių. Trumpas filmas apie vokiečių savanorių išpūdžius dirbant Biržuose dabar rodomas Lipės žemės mokyklose.

„Privalome atgaivinti istoriją tam, kad ji jaunajai kartai liudytų skaudžiausią Europos patirtį, nes tik suvoktos klaidos gali užkirsti kelią naujiems nusikaltimams“, – sakė Erhardas Mische, visų vokiečių savanorių vardu dėkodamas Savivaldybės vadovėms už pagalbą tvarkant žydų kapines ir perduodamas Lipės žemės bendruomenės kvietimą Biržų jaunimui 2012 m. vasarą apsilankyti Vokietijoje. Jis taip pat informavo, kad dalį darbo atlikę savanoriai neketina sustoti – kitais metais jie vėl planuoja atvykti į Biržus ir iki galo sutvarkyti senąsias Biržų žydų ir karaimų kapines.

Biržų rajono savivaldybės
informacija

Jonas Kalvinas. Apie maldą, kuri yra svarbiausia ugdant Tikėjimą, ir per kurią mes kasdien patiriame Dievo malonę

Tęsiame žymiausio reformatų teologo Jono Kalvino svarbiausio veikalo „Krikščionių tikėjimo pagrindai“ skyriaus „Apie Maldą...“ spausdinimą. Pradžia „Vilniaus reformatų žinių“ Nr.7, 2001m. rugsėjis.

11. Ketvirtoji maldos taisyklė yra ta, kad mes, nuosirdžiai nusižeminę, vis tik išdrįstame melstis ir esame tvirtai įsitikinę, jog mūsų maldos bus išklaustytos. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad Dievo rūstybės pojūtis ir įsitikinimas Dievo malone viens kitam prieštarauja. Ir vis dėlto tai tarpusavyje suderinama, nes mums, paskendusiams savo ydose, suteikia jėgų vien Dievo maloningumas.

Kaip išsiaiškinome anksčiau, tikėjimas ir atgaila susiję neatskiriamais saitais. Nors pastaroji mus baugina, o tikėjimas suteikia džiaugsmą. Todėl mūsų maldose tai turi būti apjungta. Ši baimė ir pasitikėjimo junginį išreiškė Dovydas keliais žodžiais penktoje psalmėje: „Bet per Tavo didžią malonę aš įžengiu į Tavo Namus ir iš pagarbios baimės puolu kniūbsčias šventykloje, kur Tu esi garbinamas“ (Ps 5,8). Malonėje jis įžvelgia tikėjimą. Bet jis neišsizada ir baimės ne tik todėl, kad Dievo didybė verčia mus Jį gerbti, bet ir todėl, kad mūsų ydingumas priverčia mus užmiršti apie bet kokią puikybę ir išūlumą, kad išlaikytų mus baimėje.

Nereikia įsivaizduoti pasitikėjimo, kuris glosto sielą ir leidžia jai ramiai snausti, išlaisvindamas nuo nerimo ir sumišimo. Tai reikštų pataikavimą tiems, kurie, sau visko norėdami, betgi nerodo jokių pastangų, nereiškia jokių norų ir joks baimės jausmas jų netrikdo. Todėl tai yra lyg „pentino dūris“ šventiesiems – kad jie šauktųsi Dievo, kai sulinkę nuo sunkenybių yra tiek

iškankinti, kad linktų pasiduoti, jei tikėjimas neateitų į pagalbą. Nes po visų bėdų, kai jie sulinkę nuo sunkenybių ir yra taip iškankinti, jog dreba laukdami naujų nelaimių, tada ant jų išsilieja Dievo malonė. Tada juos aplanko Dievo gerumas, kuris apšviečia juos, paguodžia, nuramina ir atgaivina, kad vėl kantriai neštų savo vargus ir tikėtų gražia ateitimi ir kad bus išlaisvinti nuo bėdų.

Tam ir būtina, kad tikinčiojo malda išplauktų iš šio dvigubo jausmo ir jos esmėje būtų ir viena, ir kita. Būtina, kad besimeldžiantysis kankintųsi dėl esamo blogio ir nerimautų dėl gresiančių bėdų, kurios gali jį užklupti, ir dėl to šauktųsi Dievo neabejodamas, kad tik Jis gali ištiesti jam pagalbos ranką. Sunku apsaityti žodžiais, kaip Dievas pyksta ant mūsų už nepasitikėjimą, kada mes prašome Jo malonių, bet nesitikime jų iš Jo gauti. Todėl nieko nėra svarbesnio maldoje, kaip taisyklė: ji nenuskrenda kažkur, bet seka paskui tikėjimą. Būtent apie šią taisyklę kalbėjo Jėzus Kristus: „kai tik meldamiesi prašome, tikėjime gausią, ir tikrai taip bus“ (Mk 11, 24). Tai patvirtinama ir kitoje vietoje: „Visa, ko tikėdami melsite – gausite“ (Mt 21, 22). Sutinkamai su šiuo pasakymu, šv. Jokūbas sako: „Jei kuriam iš jūsų trūksta išminties, teprašo Dievą, kuris visiems dosniai duoda ir nepriekaištauja, ir jam bus suteikta. Tegul prašo tikėdamas, nė kiek neabejodamas (Jok 1,5-6).

Priešpastatydami tikėjimui žodį „abejoti“, kuris reiškia abejones

ir pasimetimą, apaštalas tiksliai išreiškia tai, ką apima tikėjimas. Ne mažiau įsidėmėtini ir kiti jo žodžiai: tie, kurie meldžiasi Dievui nepasitikėdami ir išsiblaškę, nepatikėję širdyje, kad bus išpildytas prašymas, negaus nieko. Todėl apaštalas palygina abejojančių žmogų su jūros bangomis, kurias varinėja ir blaško vėjas (Jok 1,6). Todėl kitoje vietoje jis vadina tikėjimo malda tokią maldą, kuri yra tinkamai išreikšta, kad ją priimtų Dievas (Jok 5,15)*.

Iš tikrųjų, jei Dievas taip dažnai kartoja, kad duos kiekvienam pagal jo tikėjimą, reiškia mes neverti, ką nors gauti be tikėjimo. Trumpiau sakant, tik tikėjimo dėka mes gauname viską, ko prašome maldose.

Būtent apie tai pasakoja šv. Paulius nuostabiu palyginimu, bet kurio, deja, nepastebi aptingę žmonės: „Kaipgi jie šauksis To, kurio neįtikėjo?! Kaipgi įtikės Tą, apie kurį negirdėjo?!...Taigi tikėjimas – iš klausymo, klausymas – kai skelbiamas Dievo žodis“ (Rom 10, 14;17). Manydamas, kad tikėjimas yra maldos šaltinis, kaip vienas laiptelis šalia kito, apaštalas pakankamai aiškiai parodo, kad Dievo šauktis tyra širdimi gali tik tie, kurie suprato Jo kilnumą ir gailingumą per Evangelijų pamokymus, pamokymus suprantamus ir artimus mums.

12. Mūsų priešininkai nepagalvojo apie tai. Tačiau, kai mes mokome tikinčiuosius melstis Dievui tvirtai tikint, kad Jis myli juos ir nori išpildyti jų prašymus, visi popieži-

*LBD išleistoje ir Biblijos draugijos komisijos aprobuotame Č. Kavaliausko N. Testamento vertime: Tikėjimo maldos išgelbės ligonį, ir Viešpats jį pakels, o jeigu jis būtų nusikaltęs, jam bus atleista.

ninkai laiko tai visiška nesąmone. Bet jei jie turėtų nors krislelį tikro maldingumo patirties, tai suprastų, kad negalima nuširdžiai melstis nebūnant įsitikinus Dievo meile ir gerumu. O kadangi tik tas gali suvokti tikėjimo jėgą, kuris patyrė ją savo širdimi, aš nieko nepasieksiu, jei imsiu ginčytis su jais. Juk jie suvokia, kad turi tik miglotą supratimą apie tikėjimą. O Dievo šaukimas toks, kad pirmiausia Jis mums parodo, koks yra tas įsitikinimas ir kiek jis reikalingas. Tas, kas šito nesupranta, tuo pačiu parodo, kad jo sąmonė ir sąžinė suragėjusi pačiu siaubingiausiu būdu.

Todėl palikim tuos akluosius ir tvirtai tikėkime šv. Pauliaus žodžiais, sakančiais, kad niekas kitas negali šauktis Dievo tik tie, kurie per Evangeliją suvokė Jo malonę ir įsitikino, kad visada suras Jį, jei ieškos. (Rom 10,14).

Argi tai malda, jei žmogus sako: „Viešpatie, aš tikrai abejoju, jog Tu nori išpildyti mano meldimą. Bet aš kreipiuosi, nes man bėda, į Tave, kad Tu man padėtum, jei aš to vertas“. Šventieji, kurių maldas skaitome Šventraštyje, taip nesielgė. Šv. Dvasia mus moko taip nesielgti, kai apaštalo žodžiais liepia „tik visiškai pasitikėdami artinkimės prie malonės stalo, kad patirtume gailestingumą ir rastume malonę“ (Hbr 4,16). O kitoje vietoje sakoma, kad per tikėjimą Jėzumi Kristumi, drąsiai ir su pasitikėjimu eitume prie Tėvo (Ef 3,12). Todėl, jei mes norim, kad mūsų maldos duotų vaisių, turim

tvirtai, lyg abiem rankomis laikytis tikėjimo, kad gausime, ko prašome, tikėjimo, kurio iš mūsų reikalauja Dievas ir kurio siekti ragina savo pavyzdžiais šventieji. Nes Dievui tinka tik malda, gimusi iš tikėjimo ir pagrįsta tvirta viltimi.

Atrodo, užtektų vieno žodžio – „tikėjimas“. Bet apaštalas dar vartoja žodžius „pasitikėjimas“ ir „drąsiai“, kad atskirtų mus nuo netikinčiųjų, kurie kartu su mumis meldžiasi bet kaip, tarsi akilai. Todėl visos Bažnyčios vardu sakoma: „Tuomet mano priešai trauksis, kai tik Taveš šauksiuos!; žinau, kad Dievas užstoja mane“ (Ps 56,10). Ir dar: „auštant kreipsiuos į Tave malda ir lauksiu“ (Ps 5,4). Iš visų šių žodžių aišku, kad malda išmeta lyg pavėjui be atsako, jei ji nesujungta su viltimi, kuri mums tarytum aukštas bokštas, kuriame būdami galime ramiai laukti Dievo pagalbos. Šv. Paulius kviečia mus laikytis tokios tvarkos: prieš pradėdamas melstis ryžto ir pastovumo dvasioje, jis ragina „pasiimti tikėjimo skydą, išganymo šalną bei Dvasios kalaviją, tai yra Dievo žodį“ (Ef 6, 16-18).

Skaitytojui verta prisiminti, kad tikėjimas turi būti nesuardytas, neišklibintas suvokimu, kokie mes niekingi, vargšai ir bjaurūs. Iš tikrųjų tikintieji jaučia, jog jie prislėgti nepakeliamų kalčių naštos, ir žino, jog yra netekę bet kokio gėrio, kuris padėtų jiems siekti Dievo palankumo, bet yra apsunkinti ir daugybės blogų darbų, dėl kurių,

pilnai suprantama, jie įsivaizduoja užrūstinę Dievą. Bet jie vis vien nenustoja Jo šauktis ir jų negąsdina jausmas, kad Jame nebus jiems prieglobsčio. Tai dėl to, kad malda – vienintelis įėjimas į šį prieglobstį. Nes malda mums reikalinga ne tam, kad išūliai stotume prieš Dievą arba gautume apdovanojimų už ką nors, bet tam, kad išsakytume savo kaltes ir nebūtume pasmerkti, kad apverktume savo vargingumą, kaip kad šeimoje vaikai skundžiasi tėvui, norėdami rasti Jame palengvėjimą. Dar daugiau, mūsų nepakeliamų kalčių našta turi būti pilna duriančių spyglių, kad pažadintų mus melstis Dievui. Taip savo pavyzdžiu mus moko pranašas: „Išgydyk mano sielą, nors esu Tau nusidėjęs“ (Ps 41,5). Aš suprantu, kad šių spyglių dūriai gali būti mirtini, jei tam neužbėgs už akių Dievas. Bet šis gerasis Tėvas savo begaliniu kilnumu ir meile davė mums vaistų, pajėgiančių išgydyti mus nuo visų negandų, sumažinti mūsų nerimą, apsaugoti nuo pavojų ir baimės ir atvestų pas Jį. Tuo pačiu Dievas ne tik pašalina visas kliūtis, bet ir išlaisvino mus nuo abejonių, atverdama prieš mus išgrįsta kelią.

Jonas Kalvinas „Krikščionių tikėjimo pagrindai“, Antras tomas, III knyga, XX skyrius „Apie maldą, kuri yra svarbiausia ugdant tikėjimą, ir per kurią mes kasdien patiriame Dievo malonę“. Iš rusų kalbos išvertė D.Gudliauskienė

◀ atkelta iš 3 p.

kosi pirmoje ar trečioje klasėje, vargonavo tikrai puikiai, nenusileisdami penktokei Gabijai, kuri jau yra dalyvavusi tarptautiniame jaunųjų atlikėjų konkurse Paryžiuje ir parsivežė diplomą, ar šeštokėms Agnei, Gretai, septintokei Žanetai. Svarbu skatinti vaikų norą groti, koncertuoti.

Gaila, kad ne visi Biržų bažnyčios parapijiečiai tai suprato: kas išėjo, nepaklausę jaunųjų vargonininkų, kam buvo svarbiau spręsti buitinius reikalus, kas buvo užimti popamaldiniais rūpesčiais...

Reformacija Lietuvos istorijoje

Ištraukos iš filosofo Romualdo Ozolo pranešimo, skaityto Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos renginyje Signatarų namuose, Vilniuje, 2011 m. lapkričio 17 d., sukėlusio prieštarų vertinimų, įdomių pamąstymų.

<...>Reformacijos Lietuvoje metas kupinas begalinio, kartais net gūdaus liūdesio. <...>

Savo pranešime „Lietuvos suvereniteto problema Reformacijos pradžioje“, kurį Vilniaus universitete vykusioje tarptautinėje mokslinėje konferencijoje skaičiau 2002 metais, bandžiau pagrįsti teiginį, kad, nepaisant Reformacijos Lietuvoje kompromisiškumo ir pralaimėjimo, Reformacijos judėjimą galima laikyti pirminiu mūsų nacionalinio išsivaduojamojo judėjimo etapu. Šįsyk į Reformaciją Lietuvoje norėčiau pažvelgti nebe vien suvereniteto gynimo, bet religijos ir tikėjimo Lietuvoje įsitvirtinimo požiūriu.

Ar daug kas ramia sąžine galėtų pasakyti, kad lietuviai yra tikinti tauta? Ar lietuviai tiki bent jau taip, kaip lenkai? Nors Zigmantui Augustui popiežius neleido katalikybės paskelbti Lenkijos religija, ją su jėzuitų pagalba pasisavino pati tauta. O pas mus net XIX amžiuje ganytojai skundžiasi lietuvių stabmeldiškais ipročiais, ir lietuviai iš tiesų kryžius skandina saulutėse, sukurdami pasaulio paveldo šedevrą, o jeigu tiki, tai tiki kiekvienas taip individualiai, kad kryžių (patį kryžiaus ženklą) Kryžių kalne paverčia kryželių migla,

kartu – ir vieninteliu tokiu lietuvių šiuolaikinio tikėjimo paliudijimu. Kažkoks naujas santykis su tikėjimu, atrodo, mezgasi jaunosiose kartose, tačiau šiandien į bažnyčias daugiausia eina Anapilin išeinančioji Lietuva <...>

Aš negaliu pavadinti Lietuvos tikrai katalikiška šalimi. Krikščionybės erdvėje gyvenančia katalikiškosios orientacijos šalimi – galbūt. Kažko tebeieškančia, tarsi būtų pametusi ar dar neradusi tarp Aušros vartų ir Kryžių kalno.

Tai kodėl gi katalikybė nesuteikė Lietuvai tikro tikėjimo (aš nesakau: tikros katalikybės; sakau: tikro tikėjimo), nors po 1918 metų formuojantis Pirmosios respublikos tikrovei vilčių buvo ir dėl katalikybės: buvo ir šviesuolių kunigų, tikrų Lietuvos patriotų, buvo ir tikrų krikščioniškųjų vertybių mąstytojų filosofų, vienas kurių – Stasys Šalkauskis – parengė tikrai krikščioniškos tautos ugdymo metodiką ir jaunosios kartos ateities filosofiją bei ideologiją.

Katalikybė Lietuvoje nelaimėjo todėl, kad ji laimėjo Lenkijoje. Nes ten ji laimėjo ne kaip katalikybė, o kaip lenkų katalikybė – kupina iš kryžiuočių perimtos represijos ir klastos visų sluoksnių Lietuvos žmonių atžvilgiu.

Nežinau, ar Žygimanto Augusto bandymas gauti išskirtinį katalikybės statusą Lenkijoje labiau sietinas su Reformacijos įveikinėjimu, ar su valstybės unitarizacijos siekiais. Aišku tik tai, kad Liublino unija buvo abiejų problemų tolesnio sprendimo pamatas – Liublino unija yra ir Katalikų bažnyčios tikiškosios pergalės prieš Reformaciją faktas, ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės tolesnės slinkties į unitarinę valstybę etapas, juridiskai visiškai švariai užbaigtas 1791 metų gegužės 3 dieną. Po Liublino unijos seka jau tik reformacinio kultūros sąjūdžio slopinimas <...>

Savo fundamentaliojo veikalo „Reformacija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Mažojoje Lietuvoje“ įvade Ingė Lukšaitė sako: „Nė vienoje iš šalių visa visuomenė netapo Reformacijos šalininkais, jeigu Reformuotos bažnyčios neorganizavo valstybė“. Žygimantui Augustui, pradžioj simpatizavusiam Reformacijai, apsisprendus katalikybės naudai – Reformacija buvo pasmerkta pralaimėjimui iš principo <...>.

Atsakymą į esminį ne tik Reformacijos Lietuvoje likimui klausimą galime rasti akte, kuris pačių lietuvių 1569 m. liepos 1 d. paskelbtas paskutinio LDK seimo valia: „Pranešame šiuo mūsų raštu visiems nūnai [esantiems] ir vėliau būsiantiems žmonėms, kuriuos tik šis mūsų raštas pasieks, kad mes, nuolat turėdami prieš akis mūsų pareigą tėvynei, Lietuvos Didžiajai Kunigaikštystei, kuriai privalome užtikrinti visą garbę, grožį, viešąją naudą, o labiausiai – sustiprinimą nuo vidaus ir išorės pavojų, [...] žemiau aprašytus susitarimus ir traktatus tarp savęs [lietuviai su lenkais] sudarėme [...] taikiu ir vieningu abiejų pusių sutikimu [...], kad jau lenkų Karalystė ir lietuvių Didžioji Kunigaikštystė yra vienas nedalomas ir neperskiriamas kūnas, taip pat ne perskirta, bet viena ir bendra Respublika, kuri iš dviejų viešpatysčių ir tautų į vieną liaudį suėjo ir susiliejo.“ <...>.

Liublino unija yra ne tik nuoseklus Lietuvos inkorporavimo Lenkijos karalystėn žingsnis. Unija yra ir esminis Lenkijos gyvenimo įvykis: nuo tol Lenkijos valstybės pergalės yra ir Lenkijos katalikų bažnyčios pergalės, o Lenkijos katalikų bažnyčios laimėjimai yra Lenkijos valstybės laimėjimai. Katalikybės plėtra yra Lenkijos plėtra, Lenkijos plėtra yra katalikybės plėtra. Katalikybės ideologija tampa valstybės ideologija.

Mūsų istoriografijoje nedaug dėmesio skiriama, o gal tiesiog korektiškai nutylimas principinis katalikybės ir protestantizmo aktyvizmų netapatumas. Katalikybė paremta aiškinimo ir įtikinimo veiksmais, protestantizmas – aiškinimosi ir įsitikinimo. Pirmoji remiasi Dievo atstovavimu, antroji – Dievo atstovavimusi. Tai leidžia katalikybei savo poreikiams organizuoti sociumus, protestantizmo – individo aktyvizmą, visų pirma per savo dvasios geresnį tobulinimą ir aplinkos asmeninį organizavimą. Katalikybė viską daro dabar, protestantizmas – nebūtinai, jis duoda laiko<...>.

Knygoje „Reformacija Lietuvoje“ Jokūbas Kregždė liudija, jog 1563 m. Ukmergės pavieta nebelikę nė vieno bajoro kataliko, Žemaitijoje iš 38 bažnyčių tik septyniose slapstosi katalikų kunigai, o iš 18 LDK tarybos narių 10 yra reformatai! Kitaip sakant, kad reformatoriai turi valdžią savo rankose!

„Kelis LDK istorijos dešimtmečius valstybės karo vadai etmonai buvo evangelikai, savo rankose turėję didžiulę karinę galią, ta-

čiau istorijos šaltiniuose nėra nė menkiausios užuominos, kad būtų kilusi mintis šia galia pasinaudoti ir jėga įvesti evangelikų tikėjimą. Jėgos panaudojimas būtų reiškęs pilietinį karą ir kartu Lietuvos valstybės pabaigą“, – rašo Ingė Lukšaitė savo veikalo išvadose. Pasilikdamas sau teisę abejoti dėl teiginių apie LDK kaip valstybės pabaigos, noriu akcentuoti štai ką: religinio karo vengimas Karūnos turinio pripildytos pilietinės ištikimybės Respublikai vardan tik dar vienu aspektu patvirtina politinį lietuvių didžiūnijos integralumą dar iki Reformacijos, taigi, ne tik principinį, bet ir konkretų Reformacijos Lietuvoje laimėjimo negalimumą: Lietuvos politinis elitas bijojo ne karo, o Lenkijos karaliaus represijų, kuriomis veikiama išpūdingai. Daliai diduomenės problemų net ir nekyla – ji jau yra dvasiškai ištikima Karūnos pilietiškumui.

Mes labai iškeliam Reformacijos nuopelnus lietuvių kalbai. Taip, ji buvo įvesta į viešąją anų laikų erdvę, tačiau ne kaip nacionalinė ar valstybinė LDK kalba, o kaip prastuomenės švietimo, arba instrumentinė kalba, kurios tikslas –

tas pats valstybinis integralumas.

Reformacijos Lietuvoje istorija yra LDK lėtinės krizės istorija. Valstybę naikinę grupiniai konfliktai vis tiek kilo, bet vyko jau be lietuvių galėjusio vienyti savojo tikybinio pamato, lietuviškajam etniniam netapatumui palapsniui įsikūnijant į mentalinį *gente lituanus, natione polonus* hibridą, iš kurio vėliau rutuliojosi visi naujausių laikų pilsudskiadų variantai. Atsisakydama karo dėl tikėjimo, lietuvių prarado bet kokią jos tautai tikrą tikėjimą, o šio fakto sąlygoto tarpinio tarp lenkų ir lietuvių mentaliteto formavimasis lėmė ne tik Vilniaus okupaciją, bet ir šiandieninį daug kur servilizmą primenantį Lietuvos elgesį.

Nepaisant nieko, su katalikybe ėjusios lietuvių polonizacijos kontekste Reformaciją Lietuvoje galime laikyti pralaimėjusiu anksčiausiu nacionaliniu išsivaduojuoju judėjimu.

Tai, kas pasakytą, būtų Reformacijos istorinio palikimo apibūdinimas<...>.

Filosofas Romualdas Ozolas

Auga Biblijos skaitymo draugija

Tarptautinės baptistų Bažnyčios „Malonė“ patalpose gruodžio 3 d. į metinį susirinkimą – Generalinę asamblėją buvo susirinkę Lietuvos Biblijos skaitymo draugijos (LBSD) nariai. Tai viena iš krikščioniškų organizacijų, skatinanti kasdien skaityti, o ne tik turėti namuose Bibliją, draugija. Visą veiklą LBSD kreipia į darbą su jaunimu, vaikais per LBSD vasaros stovyklas, vadovų joms rengimą, įvairius susitikimus metų eigoje, kuriuose pirmoje vietoje yra skaitymas Biblijos, perskaitytų skaitinių nagrinėjimas, dalinimasis Dievo žodžiu.

Šių metų Asamblėjos darbe dalyvavo svečias iš Danijos Biblijos Šv. Rašto draugijos Roar Steffensen ir vienuolika LBSD stovyklų vadovų. Svečias Roar ragino būti vienybėje, nepaisant skirtumų, denominacijų ir amžiaus, būti vienybėje dėl Jėzaus

Kristaus ir Dievo žodžio. Džiaugėsi mažos Lietuvos Biblijos skaitymo draugijos dideliu, naudingumu darbu, skleidžiant Dievo žodį.

Lietuvos Biblijos skaitymo draugija jau daug metų gyvuoja be jokio apmokamo darbuotojo, tik savanorių dėka ir yra pavyzdys kitoms daug skaitlingesnėms, turinčioms daugiau lėšų Europos šalių Švento Rašto skaitymo draugijoms.

LBSD šią vasarą Berčiūnų stovyklavietėje buvo suorganizavusi po dvi vaikų ir paauglių stovyklas. Šių stovyklų nuolatiniai vadovai atvyko į LBSD asamblėją ir net penki pareiškė norą tapti tikraisiais LBSD nariais. Palikus LBSD kai kuriems jau garbaus amžiaus nariams, Draugijos narių skaičius ne sumažėjo, o net truputį išaugo. Svarbiausia – draugija atjaunėjo, sustiprėjo veikliais nariais. Asamblėjos daly-

viai pasidžiaugė nesavanaudišku, nuoširdžiu Klaido Ivaškevičiaus darbu – LBSD internetine svetaine, kurioje randama aktuali medžiaga, norintiems skaityti Bibliją, operatyviai skelbiama apie organizuojamas stovyklas, informuojama apie įvykius draugijoje.

GA priėmė sprendimą rinkti kasmetinį penkių litų Draugijos nario mokesťį.

Generalinėje asamblėjoje skambėjo krikščioniškos giesmės, bendrai meldėsi katalikai, liuteronai, reformatai, laisvieji krikščionys, klausėsi pagal Draugijos leidžiamo Biblijos skaitymo panelio tai dienai skirto skaitinio žodžius svečio Roar pamokslavimo.

„V.r.ž.“ inf. Informacija parengta pagal GA protokolą.

Ar Reformacija Lietuvoje buvo per daug kompromisinė?

Tomas Šernas

Tūlas evangelikas reformatas gerbia savo Bažnyčią ir jos istoriją. Nors maža mūsų Bažnyčia, bet išdidi ir tradicinė – maždaug taip yra galvojama. Besidomint Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia, iš tikrųjų, pirmiausiai į dėmesio lauką pakliūna jos istorija, didieji Radvilos, švietimas, tolerancija ir panašūs dalykai, kuriais norime ir mėgstame didžiulotis. Apie tai daugiausia rašoma įvairiuose leidiniuose. Visa tai įauga į asmeninę ir bendruomeninę reformatų savimonę. Mes visi žinome ir esant reikalui mielai pabrėžiame faktus, jog protestantiškos šalys yra tvarkingesnės bei turtingesnės, lyginant jas su kitomis. O tų šalių gyventojai labiau savarankiški, atsakingi, išsilavinę ir daugiau bendruomeniški, nes jiems daugiau rūpi bendruomenės ir visos šalies reikalai.

Senąsias Bažnyčias veikia du traukos poliai – istorinės tradicijos ir tikėjimo pagrindų. Tie du vienas kitą papildo, bet neretai atsitinka taip, kad žmonės mieliau tapatinasi su istorija, tradicija, nei su tikėjimu. Dažnai pati žmonių tradicija neteisingai sutapatinama su tikėjimu. Jėzus skelbė Dievo žodį ir mokė gryną tikėjimo esmės, tuo iššaukdamas tradicionalistų pyktį bei liberalių modernistų nepasitenkinimą. Todėl, neatmesdami savo

istorijos, evangelikai reformatai visų pirma turėtų galvoti apie savo išganymą bei savo tikėjimo išpažinimą, po to, jeigu to nori, apie protestantišką kultūrinę, politinę tradiciją ir liūdną Reformacijos istoriją Lietuvoje. Svarbiausia yra tikėjimas, be tikėjimo domėjimasis mūsų Bažnyčios istorija yra beprasmiškas. Prisiminti seną ar neseną reformatų istoriją nuolatos paskatina išoriniai veiksniai, šiuo atveju juo tapo Romualdo Ozolo pranešimas, skaitytas Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos renginyje Signatarų namuose, Vilniuje, 2011 m. lapkričio 17 d.

Filosofo R. Ozolo pranešimas kontraversiškas, nelabai krikščioniškas, tačiau įdomus ir vertingas tuo, jog nėra perdėm moksliskai politkorektiškas. Filosofas teisėtai ir kultūringai iškelia tuos klausimus, kuriuos dauguma stengiasi korektiškai nutylėti. Verta į savo Bažnyčios ir šalies istoriją pažvelgti iš šono.

R. Ozolas nagrinėja ne tik politinę Lietuvos suvereniteto gynimo temą, bet religijos ir tikėjimo įsitvirtinimo Lietuvoje požiūrį. Manau esant reikalinga pataisyti kai kuriuos filosofo teiginius ir juos paaiškinti ne kultūros ir politikos, bet tikėjimo požiūriu.

Filosofo teigia:

„Mes labai iškeliam Reformacijos nuopelnus lietuvių kalbai. Taip, ji buvo įvesta į viešąją anų laikų erdvę, tačiau ne kaip nacionalinė ar valstybinė LDK kalba, o kaip prastuomenės švietimo, arba instrumentinė kalba, kurios tikslas – tas pats valstybinis integralumas.“, mintyje turėdamas lietuviško suverenumo praradimą ir valstybinę integraciją su Lenkija.

Kažin ar tikėjimo raštų spausdinimas lietuvių kalba turėjo tokį tikslą kaip valstybinį integrumą su Lenkija. Tai netiesa. Be abejo, siekdami savo tikslų, politiniai veikėjai visais laikais mielai naudojasi

visokiais vykstančiais procesais, madomis ar naujovėmis. Tačiau reikėtų skirti Reformaciją – sudėtingą europinio masto tikybinį, vertybių, verslo ir politinių pasikeitimų procesą nuo Lietuvos ir Lenkijos vienijimosi ir politinių kovų proceso. Reformacija turi savo kryptį, ji aktuali iš esmės, nes kalba apie grįžimą prie gyvojo Dievo žodžio, iš kurio kyla kitokios žmogiškos vertybės ir kitokia politika. Vienas iš aktualių Reformacijos reikalavimų buvo Dievo žodžio skelbimas gimtąja kalba, nes Žodis turi būti gerai suprantamas ir suvokiamas. Kaip pavyzdį galima paminėti labiausiai paplitusių reformatų išpažinties raštą. Dokumentas yra 1562 metais Bulingerio parašytas ir 1566 metais paskelbtas kaip Antrasis šveicariškasis išpažinimas. Išpažinimas tapo pripažintas Šveicarijoje, Prancūzijoje, Škotijoje, Vengrijoje, Lenkijoje, Lietuvoje. Antrasis šveicariškasis išpažinimas taip pat tapo pagrindu sudarant išpažinimo dokumentą, kuris galėtų vienyti Lenkijos ir Lietuvos liuteronus, reformatus, Čekų brolius, t.y. „nuoseklios“ reformacijos Bažnyčias. Mažosios Lenkijos ir Lietuvos reformatų iniciatyva, siekiant apsisaugoti nuo plintančio arijanizmo ir kontreformacijos, buvo bandyta suvienyti nuosaikąją reformaciją valstybėje. Bendrame Sandomiro Sinode (1570 m.) buvo priimtas susitarimas, pagal kurį liuteronų ir reformatų Bažnyčios, palaikydamos draugiškus artimus tarpusavio santykius, bendrai gins savo tikybinius reikalus. Tai buvo teologinis – tikėjimo uždavinys – evangelikų Bažnyčioms rasti bendrus teologiškai suderinamus išpažinimo pamatus, kaip pagrindą savitarpio supratimui ir koordinuotai veiklai, kuri buvo būtina to meto sąlygose. Sandomiro išpažinimo artikulai nurodo į teologinių uždavinių horizontą, kuris sąlygojo protestantiškųjų Bažnyčių veiklos

kryptis Lietuvoje, pavyzdžiui tautinių kalbų teises:

„Taip pat, nesuprantamų kalbų negali būti Dievo Bažnyčioje, bet tik viešoji ir bendra kalba, kurią visi supranta toje vietoje ar krašte. Išpažįstame tai, kad žmogui pačiam vienam leidžiama melstis ta kalba, kurią jis supranta, tačiau viešos paimaldos šventuose susirinkimuose, turi būti laikomos ta kalba, kurią visi esantieji supranta.“¹

Šiuo atveju reikėtų pabrėžti, kad Reformacija buvo ne tam, kad gintų lietuvių kalbos teises ir lietuvišką suverenumą, bet skelbtų Dievo žodį, naudodamasi lietuvių kalba. Lietuvių kalbos vartojimas senuosiuose evangelikų leidiniuose šiandien dažnai klaidingai suvokiamas kaip anuomet buvęs „švietimo“ projektas, naujų vertybių hierarchijos diegimas, sąmoningas lietuviybės puoselėjimas. Tokia klaidinga prielaida palaipsniui XX a. susiformavo dėl neišvystytos lietuvių tautinės ir valstybinės savimonės. Netikinčiam šiuolaikiniam žmogui visada atrodo svarbesni esami realūs organizuotos visuomenės dariniai: valstybė, tauta, technologijos nei tikėjimo tiesos ir galimybė nevaržomai išpažinti savo konfesijos tikėjimą.

Konfesinės bendruomenės veiklos pobūdį, knygų leidimą ir panašiai, įskaitant politinius susitarimus, nulemia ne tiek palankios ar nepalankios istorinės sąlygos, ne vien socialinių poreikių struktūra, pav.: lietuvių kalbos teisės, kiek tikėjimo apibrėžtys tos konfesijos teologijoje. Tačiau yra ir kitų nuomonių, kad evangelikams reikėjo ir reikėtų ramiai sėdėti Romos katalikų valstybėje, pav.:

„Toje konkurencijoje visos Bažnyčios nesibodėjo naudotis politine konjunkture ar valstybinės valdžios prielankumu, dažnai pačios tapdamos tokios politikos įkaitais. Net ir bandymuose vienyti (Sandomiro taikos sutartis tarp įvairių konfesijų protestantų 1570 m. ar minėta

Bresto unija) nesunku buvo išvelgti pasaulietišku ambicijų pilnus siekius“²

Šiuo atveju teigiama, kad evangelikams politinis iširtinimas buvo svarbesnis už tikėjimą, o tokia veikla (pasaulietiška?) tarsi nedera tikram tikėjimui. Tokie teiginiai neturi pagrindo, disonuoja su anų ir dabartinių laikų realijomis, su kuriomis susiduria visos konfesijos Lietuvoje.

Pasikartojant reikėtų pabrėžti, jog ne Reformacija pasitarnavo kultūrai, lietuvių raštijai. Tai būtų istorinių pasekmių supainiojimas su pačia priešastimi, bet lietuvių kalba, raštija ir švietimas pasitarnavo Reformacijai kaip religiniam vyksmui. Visi lietuviai turėtų būti dėkingi Reformacijai už lietuvišką raštą ir knygas.

Ar pateisinamas pilietinis karas dėl tikėjimo?

Romualdas Ozolas teigia:

„Atsisakydama karo dėl tikėjimo, lietuvija prarado bet kokią jos tautai tikrą tikėjimą, o šio fakto sąlygotu tarpinio tarp lenkų ir lietuvių mentaliteto formavimasis lėmė ne tik Vilniaus okupaciją, bet ir šiandieninį daug kur servilizmą primenantį Lietuvos elgesį.“

Tai ar pateisinamas pilietinis karas dėl tikėjimo? Ir taip, ir ne. Visų pirma, bet koks karas yra blogis, tuo labiau pilietinis karas. Kita vertus, Biblijoje yra daug nuorodų apie nemažus kraujo praliejimus, persekiojimus, sukilimus ir ilgas kovas dėl tikėjimo. Jeigu vykdavo ir dabar vyksta pilietiniai karai dėl šalies valdymo, vergijos panaikinimo, naftos ar kitų priežasčių, tai, tuo labiau, karas dėl tikėjimo išpažinimo laisvės ir su tuo susijusių pilietinių teisių yra įmanomas bei bibliškai teisėtas.

Ar reikėjo reformatams ginklu ginti savo teises? Labai neistoriška ir nemoksliška svarstyti: kas būtų, jeigu tuomet būtų kitaip... Tačiau būtent toks galimybių svarstymas

yra žmonijai nuo seno įprastas, Biblijoje aprašytas, tad ir krikščionims galima teoretiškai kartais apie tai pasvarstyti. Vertinant pogromus, skriaudas, septynioliktajame ir aštuonioliktajame amžiuje vykusius valstybės įstatymais paremtus reformatų teisių varžymus, vertinant Kontreformaciją, kurią Romos katalikų istorikai vadina Bažnyčios restauracija, įnešusią svarų įnašą į didelės ir įdomios Abiejų Tautų Respublikos griūtį, peršasi išvada, kad savo metu politinius evangelikų reikalavimus reikėjo paremti ginklu.

R. Ozolas mano, kad Reformacijos Lietuvoje polinkį į kompromisus galėjo nulemti evangelikų tikėjimo silpnumas ir politinis lietuvių didžiūnijos integralumas lenkų Karūnai. Turbūt yra nemažai tiesos abejuose teiginiuose, bet šioje vietoje prelegentas neįvertina paties tikėjimo, t.y. *krikščioniškumo* evangelikų reformatų supratimu. Visų pirma, Reformacija nešė Dievo žodį ir juo paremtą dvasinę ir politinę nuostatą, jog visi krikščionys yra lygūs. Reformatai stengėsi, kad evangelikų, rytų krikščionių ir Romos katalikų pilietinės teisės būtų lygios, o valstybinė priesaika būtų daroma prisiekiant Dievui šv. Trejybėje, bet ne kokiam paveikslui ar kryžiui. Atrodo, kad reformatai gerokai pralenkė amžininkų suvokimą. Galima tik spėti, jog, reformatų siūlomus įstatymus priėmus, atsivertę kitokios galimybės valstybės vystymuisi, švietimui. Ko gero tuomet LDK bei Lenkija būtų nenusiaubtos betvarkės ir vidinių konfliktų, baudžiava koku šimtmečiu anksčiau panaikinta, etninė Lietuva būtų kur kas didesnė ir jos likimas kitoks. Rusijos taip pat. Tačiau Karūnos „frakcija“ ir Romos katalikai iš visų jėgų stengėsi, jog „eretikų“ siūlomų įstatymų priėmimas būtų vilkinamas, o būtini įstatymai nepriimti. Reikia manyti, kad jie visa tai darė vedini kuo geriausių paskatų.

¹ - *O zborzech świątych abo o zgromadzeniu krześcianskim. XXII.,- Ku: Konfesja Sandomierska., Transkrypcja I komentarz językowy Krystyna Długosz-Kurczabowa. Wydawnictwo Naukowe Semper.1995 Warszawa.P.207*

² - *Peškaitis A., Glodenis D., Šiuolaikinis religingumas.Naujieji judėjimai ir išraiškos formos amžių sandūroje. 2000. Vilnius. P.24.*

Klaus-Rüdiger Mai knygą VATIKANAS* paskaičius...

Įvadiniame skyriuje knygos autorius rašo: „Vatikanas yra istorijos ir istorijų vieta. Jo sienos regėjo viską, ką įmanoma regėti, jo durys girdėjo viską, ką įmanoma girdėti, jo grindys ištvėrė viską, ką įmanoma išverti, - laimę ir godulį, galią ir silpnybę, paleistuvystę ir skaištybę, ištikimybę ir išdavystes, meilę ir neapykantą, šlovę ir neviltį, abejingumą ir rūpesčius. Čia buvo žudomi popiežiai ir rezgami sąmokslai...“.

Knygą VATIKANAS reikia perskaityti, kad dar geriau suprastume priežastis, atvedusias Europą į Reformaciją.

Vatikanas formavosi kaip pasaulinės religijos – krikščionybės centras. Žodis „vatikanas“ kilęs iš etruskų kalbos ir žymi vietovę Romoje – kalvų virtinę, nusidriekusią nuo dešiniojo Tiberio kranto iki Tirėnų jūros. Pirmaisiais mūsų eros metais imperatoriai draudė laidoti mirusiuosius Romoje, kapinės būdavo už miesto, taip pat ir ant *mons vatikanos*. Čia buvo laidojami pirmieji nukankinti krikščionys, ant Vatikano kalvos buvo palaidotas, kaip manoma, ir nukankintas apaštalas Petras, Kristaus pasekėjų Bažnyčios įkūrėjas Romoje.

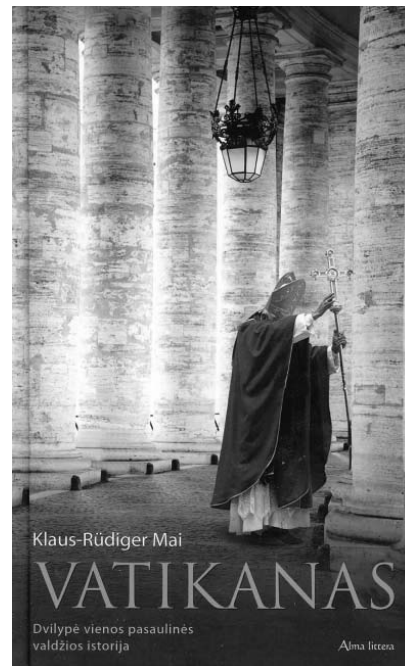
„Petras po Kristaus nukryžiuavimo leidosi į misijų keliones, skelbdamas Gerąją Naujieną – Evangeliją ne žydams. Į Romą jis atvyko apie 62 metus ir rado jau kelias krikščionių bendruomenes, kurias sudarė paleistieji vergai ar vargingieji romėnai. Petras, kuris krikščionių bendruomenėse sakė pamokslus, kaip ir Paulius, turėjo daugybę pasekėjų. Savo įsteigtoms arba su juo save siejančioms bendruomenėms Petras vadovavo jas mokydamas ir šviesdamas. Roma, kaip pasaulinės valdžios centras, ir jam, ir Pauliui turėjo tapti krikščionybės centru. Abu norėjo sukurti ne menkai tarp savęs susijusių sektų ir bendruomenių sąjungą, o centrinę Bažnyčią, gr. Ekklesia, – kaip Dievo namus, kuriuos sudarytų Dievo tauta“, – rašoma knygoje. III ir IV šimtmečiais jau ir išsilavinę bei turtingi romėnai pradėjo krikštytis, ir nuo tada krikščionybė plačiai įsiga-

li, tampa valstybine religija. Romos vyskupai, pasitelkdami Petro tradiciją, pasiskelbia aukštesniais už kitų Bažnyčių (Antiochijos, Aleksandrijos, Konstantinopolio, Tryro ir kt.) vyskupus – Petro įpėdiniais, ima tituluoti save vyskupų vyskupais – popiežiais, užsimoja kurti Vatikano valstybę, viršesnę už visas pasaulietines valdžias. Popiežiui turi paklusti aplinkinių krikščioniškų valstybių imperatoriai, karaliai, kunigaikščiai. To siekiama visokiais būdais: įtikinėjimais, papirkinėjimais, atskyrimais nuo Bažnyčios (anatema), žudymais.

Ima ryškėti skirtumai tarp Vakarų ir Rytų krikščionių Bažnyčių. Susvetimėjimas, prasidėjęs IV a. po Romos imperijos padalijimo, baigėsi 1054 metais Didžiąja schizma: krikščionių Bažnyčia galutinai suskilo į graikišką Rytų ir lotynišką Vakarų Bažnyčias.

Pirmieji kunigai, vyskupai turėjo šeimas, kurias reikėjo išlaikyti, tinkamai aprūpinti vaikus. Celibatas (skaištybės įžadai) pirmiausia buvo įvestas vienuolynuose. Popiežiaus Grigaliaus VII (1073-1085) pradėjo Bažnyčios reformą, turėjusią papildyti Vatikano išdą: įvesti mokesčiai tarnybinėms insignijoms įgyti, mokestis klerikalams. Visuotinai buvo įvestas celibatas, kad mirdamas dvasininkas nepalikėtų turtų vaikams. „Tūkstantį metų po Grigaliaus VII popiežiai vis grįžta prie celibato ir vyriškosios dvasininkijos problemos, nes vis dažniau keliamas klausimas, kodėl moterims neleidžiama būti kunigėmis ir galiausiai popiežėmis?“, – rašo Klaus-Rüdiger Mai „Vatikane“.

Vatikano valstybei visą laiką

teko kovoti vidinę kovą su savo nariais, norinčiais Bažnyčią reformuoti, tobulinti, padaryti skaidresne, artimesne pirminei apaštalu įkurtai Kristaus Bažnyčiai. R. Katalikų Bažnyčia iki praeito amžiaus draudė tikintiesiems skaityti Šventąjį Raštą. Biblijos skaitymas, nagrinėjimas buvo tik pašvęstosios dvasininkijos monopolis. Bet kokia laisvesnė mintis buvo skelbiama erezija.

Kovai su eretikais buvo pasitelktos popiežiaus divizijos – vienuoliai ir misionieriai. Popiežiaus Grigaliaus Didžiojo (590-604) pasiūsti misionieriai užplūdo Europą: Angliją, Škotiją, Vokietiją, Skandinaviją. Popiežiaus remiami kūrėsi privileijuoti dvasiniai riterių vienuolių ordinais: joanitų, tamplierių, vokiečių ordinas.

XI amžiuje pietų Prancūzijoje, šiaurės Italijoje prasidėjo katarų (gr. Katharos – švarus) arba albi-

*Klaus-Rüdiger Mai VATIKANAS Dvilypė vienos pasaulinės valdžios istorija. Išleido leidykla Alma littera 2010 m. Vilniuje.

Džordanas Bruno

giečių (pagal Albi miestą) judėjimas. Katarai ragino grįžti prie ankstyvųjų krikščionybės principų, skelbė neturto, asketizmo idėjas, reikalavo naikinti bažnyčios žemėvaldą, dešimtinę, indulgencijas, siekė turtinės lygybės. Apsijungę su bogomilais – taip pavadintais pagal bulgarų dvasininką Jeremijų – Bogomilą, skelbusį atsisakymą pasaulietinės valdžios, askezę, susikaupimą Kristuje, katarai tapo grėsminga jėga, nukreipta prieš Vatikano prabangą. Šį judėjimą rėmė vidurinioji Prancūzijos diduomenė, kai kurie miestai. Popiežius Inocentas III prieš katarus – bogomilus paskelbė kryžiaus žygį (1209-1229). Inkvizicija galutinai susidorėjo su katarais XIV amžiaus pabaigoje.

Geresnėje padėtyje buvo valdiečiai – „Liono varguoliai“, pavadinti taip pagal jų ikūrėją Liono pirklį Pjerą Valdą. Jie išvertė Bibliją į provansalų, katalonų, vokiečių kalbą, toskanų dialektą ir galbūt prancūzų, prašė popiežiaus Inocento III juos pripažinti, leisti pamokslauti. Kurį laiką Vatikanas juos toleravo, nors pripažinimo nesulaukė. Šiam religiniam judėjimui, susiformavusiam Šiaurės Italijoje ir Pietų Prancūzijoje, teko viduramžiais išgyventi žiaurias katalikų Bažnyčios represijas, bet sugebėjo išsilaikyti iki mūsų dienų ir išaugti į veiklią protestantišką Bažnyčią. Po II Pasaulinio karo Šiaurės Italijos valdiečiai suartėjo su metodistais ir 1979 metais oficialiai susijungė į vieną konfesinę bendruomenę, o 2010 m. rugpjūčio paskutinę savaitę įvyko bendras Italijos valdiečių ir metodistų Bažnyčių sąjungos sinodas. Šių Bažnyčių įsitikinimu Šventasis Raštas yra visų krikščionių gyvenimo ir elgesio modelis, svarbesnis nei Bažnyčios tradicija ar autoritetas.

Kovos su katarais įkarštyje Vatikane buvo suformuota dvasinė teismo įstaiga – inkvizicija, kuri skleidė siaubą ir iki šių dienų meta šešėlių Bažnyčiai. Inkvizicijos pareigos buvo pavestos vienuoliams

dominikonams (Domini canes – Viešpaties šunys). Jiems nerūpėjo, ar aukos tikrai kaltos. Jiems reikėjo surasti eretikų – rasdavo, priversdavo prisipažinti ir supleškindavo ant laužo. Beatodairišku žiaurumu pasižymėjo vyriausias inkvizitorius Robertas le Bugras, sudeginęs laužuose per 200 žmonių. Net popiežiui Grigaliui IX tai buvo per daug: 1236 m. le Bugras buvo nušalintas nuo Prancūzijos generalinio inkvizitoriaus pareigų ir iki gyvos galvos uždarytas į vienuolyną bei kruopščiai saugomas nuo visuomenės. Ir vėlesniais laikais inkvizicija nesnaudė: 1600 m. vasario 17 d. Romoje buvo sudegintas filosofas, mokslininkas Džordanas Bruno, nesutikęs išsižadėti savo idėjų. XIX a. pabaigoje Romoje, Di Fiori aikštėje, Džordanui Bruno buvo pastatytas paminklas – popiežius Pijus IX jau nieko negalėjo padaryti.

Ne vienas kardinolas, popiežius, nors galiojo celibatas, turėdavo meilužes, vaikų, kuriuos vadindavo brolvaiškiais. Popiežius Aleksandras VI (1492-1503) neslėpė nuo pasaulio savo vaikų: sūnų, dukterų, sugyventų su nuolatine meiluže, juos aprūpino turtais, ištekindamas už kunigaikščių, karalių, paskirdamas kardinolais, apdovanodamas lenais visą šeimą.

Ir vėlesni popiežiai siekė plėsti savo valdžią, ja mėgautis, nė vienas neketino puoselėti Bažnyčią dvasiškai, nors leido įstatymus pamaldumui stiprinti.

Popiežius Leonas X kaip būdą gauti pinigų Bažnyčios valdžios plėtojimui, naujoms statyboms sumanė pagyvinti prekybą indulgencijomis – nuo XIV a. atlaidų už nuodėmes, padarytas ar būsimas, pardavinėjimą. Prekyba indulgencijomis tapo paskutiniu lašu, paskatinusiu augustiniečių vienuolį Martyną Liuterį paskelbti 1517 spalio 31 d. Witenberge savo žymiąsias 95 tezes, taip prasidėjo Reformacijos epocha Europoje.

Ar reikėjo reformatams ginklu ginti savo teises tuomet, kai turėjo visas galimybes? Sunku pasakyti ir įvertinti tų laikų realijas. Gal būt pilietinis karas dėl tikėjimo Lietuvoje ilgainiui būtų kilęs, bet nereikia užmiršti, jog tuo laikotarpiu Abiejų Tautų Respublika praktiškai iš visų pusių turėjo atlaikyti užsienio valstybių spaudimą ir karus. Reformatai turėjo ką veikti kovodami už šalį ir Salaspilio mūšyje prieš švedus, ir karinėse bei politinėse kampanijose, atremiant nuolatinį Maskvos spaudimą, bažnyčių statyme bei kituose pozityviuose darbuose. Sakoma, kad bloga ir neteisinga taika yra geresnė už teisingą karą, tuo labiau pilietinį. Vedami savo tikėjimo ir politinių vertybių reformatai tuomet pasirinko neteisingą taiką, bet ne teisų karą. Garbė jiems už tai.

Evangelikų svajonė ir politinė realybė

Gali būti, kad žvelgdamas iš šalies, Romualdas Ozolas teisingai apčiuopė ir įvardijo (mums patiems tai padaryti sunkiau) reformatų polinkį į kompromisus. Jie kovojo taikiai, nekėlė karo dėl tikėjimo. Manau, tas bruožas kyla iš kuklaus evangelinio tikėjimo, iš didžios svajonės apie teisingą visuomenę ir laisvą šalį. Turbūt ta svajonė lėmė tai, kad, kuriantis nepriklausomai tarpukario Lietuvai, savo negausias jėgas ir politines pastangas

reformatai metė „..vardan tos..“. Per solidų laiko nuotolį žvelgiant, atrodo, jog geriau būtų reformatų mokyklą Biržuose ir protestantišką gimnaziją Kaune įkūrę. Atrodo, kad jau antrojo laisvės dešimtmečio pabaigoje reformatų Bažnyčios vadovybės nuotaikos ir veiklos kryptingumas pradėjo keistis. Dabartine technologine – politine terminija tai galima būtų pavadinti kaip santykių ir prioritetų „perkrovimą“ su tautininkų vyriausybe bei politinės visuomenės katalikiška dauguma, kuriai iš esmės būdingas klerikalizmas. Perkrovimas reformatų Bažnyčioje prasidėjo, turbūt būtų pavykę ilgainiui ir mokyklas įkurti, ir bažnyčių naujų pastatyti, bet laiko jau tiems darbams nebuvo, vėl užsienio šalys sutrukdė, pradėdamos Lietuvos okupacijas ir II pasaulinį karą. Po to sekė pokario represijos ir ilgas sovietinis laikotarpis, kuriame buvo ir nemažai gerų dalykų, bet jis pasižymėjo nuoseklia ateistine politika.

Bažnyčiai „nesveika“ užsiimti politika ir adoruoti savo istoriją. Nes ji ne tam yra sukurta ir pašaukta. Bažnyčia visų pirma turi skelbti Dievo žodį ir žiūrėti į priekį, stiprinti tikėjimą ir bažnytines pozicijas. Tik ar vėl mums užteks laiko?

Gen.superintendentas,
kun.Tomas Šernas

M. Mažvydo premija – Vilniaus Universiteto profesorei D. Pociūtei-Abukevičienei

Martyno Mažvydo premija už nuopelnus Lietuvos valstybės kalbai, raštijos istorijai ir knygos menui šiemet skirta Vilniaus universiteto profesorei Lietuvių literatūros katedros vedėjai Dainorai Pociūtei-Abukevičienei. Kultūros ministro Arūno Gelūno įsakymu premija D.Pociūtei-Abukevičienei skirta už monografiją „Maištininkų katedros. Ankstyvoji reformacija ir lietuvių-italų evangelikų ryšiai“, taip pat už inovacinę mokslinę veiklą tiriant ir įvertinant senąjį Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir Mažosios Lietuvos kultūros bei raštijos paveldą.

Premija apdovanojami atskiri mokslininkai arba kolektyvai už reikšmingus pastarųjų penkerių metų mokslinius senosios Lietuvos ir Mažosios Lietuvos literatūros ir rašytinio paveldo, lietuvių kultūros asmenybių literatūrinės ir kultūrinės veiklos, lietuviškos knygos ir spaudos, lietuvių kalbos ir rašto raidos bei istorijos tyrimus.

A.A.

*Mirus mylimai Mamytei Martai Kalvanienei –
vyskupo Jono Kalvano senj. našlei,
nuoširdžiai užjaučiame Vilniaus reformatų parapijos
vargonininkę IRENĄ KALVANAITE
PAVILANSKIENĘ ir jos artimuosius.*

*Prašome Viešpaties paguosti
ir nuraminti liūdinčias širdis.*

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba

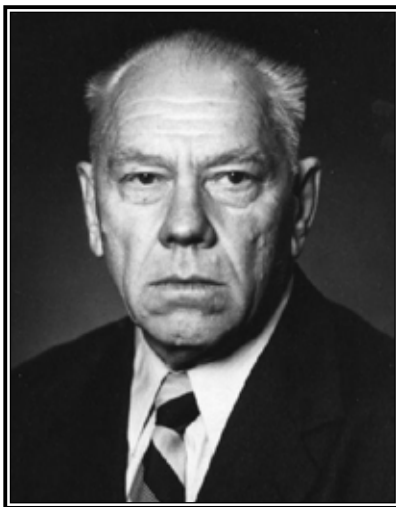
KOSTAS GRUNDELĖ

1921 01 04-2011 11 28

Lapkričio 28 d. eidamas 91 metus Pasvalyje mirė Lietuvos evangelikų reformatų Konsistorijos (1982-1988) pirmininkas Kostas Grundelė.

Kostas Grundelė gimė 1921 m. sausio 4 d. Stačkūnų kaime, netoli Biržų, reformatų Krisiaus ir Marijos šeimoje. Jo tėvai turėjo 6 vaikus. Užaugo tik Kostas ir sesuo Otilija, kiti mirė vaikystėje. Tėvai šeimą išlaikė dirbdami įvairius padienius darbus. Būdamas aštuonerių Kostas pradėjo lankyti Biržų pradžios mokyklą. Šeima persikraustė gyventi į Biržus. Grundelės gyveno vargingai, todėl Kostas galėjo baigti tik pradinę mokyklą. Vaikystėje vasaras leisdavo ganydamas, vėliau bernavo, padėjo tėvui dirbti miške, uždarbiavo statybose, pramoko staliaus amato, teko padirbėti net pardavėju. 1942 m. buvo išvežtas darbams į Vokietiją. 1945 m. grįžęs į Lietuvą, pradėjo dirbti Biržų „Siūlo“ fabrike, vėliau – pramkombinate, statybose. Paskutinė Jo darbo vietė – Biržų melioracijos valdyba. Iš jos 1981 m. išėjo į pensiją.

Kostas Grundelė buvo vedęs Eleną Kučinskaitę, santuokoje laimingai gyveno iki žmonos mirties

1996 metais, vaikų neturėjo. Pablogėjus sveikatai nuo 2001 metų gyveno Pasvalyje pas žmonos gimines.

K. Grundelė savo evangelikų reformatų išpažinimą patvirtino 1937 m. kovo 21 d. Konfirmacijos metu Biržų evangelikų reformatų bažnyčioje. Po metų jau pirmą kartą dalyvavo Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo suvažiavime kaip Biržų parapijos kandidatas į delegatus. Ilgus metus giedojo Biržų bažnyčios chore. 1958 m. buvo išrinktas Biržų evangelikų reformatų parapijos pirmosios seniūnijos

seniūnu. Nuo 1960-ųjų daugelį metų buvo Biržų parapijos kasininku. 1982 m. birželio 6 d. Kostas Grundelė buvo išrinktas Lietuvos evangelikų reformatų Konsistorijos pirmininku ir šias pareigas ėjo iki 1988 metų. Iki išvažiuojant iš Biržų, buvo aktyvus evangelikų reformatų parapijos narys.

Kostas Grundelė visą laiką domėjosi reformatų istorija, kaupė archyvinę medžiagą, rašė ne tik į reformatų spaudą: išėivijos lietuvių reformatų leistą žurnalą „Mūsų sparnai“, atkurtą ir Biržuose leistą „Sėjėją“, vėliau „Apmąstymus“, „Vilniaus reformatų žinias“, bet ir į pasaulietinius leidinius, bendradarbiavo su Biržų krašto „Sėlos“ muziejumi.

Buvęs Konsistorijos pirmininkas Kostas Grundelė buvo pašarvotas Biržų parapijos klebonijos salėje. Gaudžiant Biržų bažnyčios varpams, Velionis lapkričio 30 d., gausiai susirinkusių Jį pažinusių ir jaunesnės kartos biržiečių bei vicesuperint. kun. Rimo Mikalausko buvo išlydėtas į kapines Liepų gatvėje ir palaidotas greta žmonos Elenos.

InfoRef.lt

Žiupsnelis atsiminimų apie Kostą Grundelę

Po Antrojo Pasaulinio karo ne vieną dešimtmetį buvo gerbiami du Biržų krašto ir jo žmonių istorijos žinovai – mokytojai pensininkai Juozas Vilminis ir Kostas Snarskis. Pastariesiems pasenus bei išiligojus, Kostas Grundelė neoficialiai iš vyresniųjų perėmė vaikštančios Biržų enciklopedijos naštą. Grundelių medinį namą nuošalioje Malūno gatvėje susirasdavo studentai ir mokslininkai, žurnalistai ir kraštotyrininkai. Su visais Kostas geranoriškai dalinosi žiniomis, kurios buvo sukauptos išrašuose iš senų leidinių, iškarpu aplankuose ir ... pavydėtinoje atmintyje.

Sekė Kostas Grundelė savo pirmąją K. Snarskio, J. Vilminio pavyzdžiu kaupdamas istorinę medžiagą, bet su tuo, ką surinkęs elgėsi prie-

šingai nei jie: stengėsi pasidalinti su įvairių leidinių skaitytojais. Ne visada Kosto, kaip autoriaus, nuomonė sutapdavo su redaktorių nuomonėmis. Patyręs, kad Jo rašinėlis tetiko į šiukšliadėžę, rankų nenuleisdavo. Tyliai nurijęs nuoskaudą, vėl rašė, gvildendamas daugiausia religines, su Bažnyčios istorija susijusias temas, tuo vienydamas susipriešinusią bendruomenę. Pagerėjus susirašinėjimo su Amerika sąlygoms, ne vieną išsamų Kosto straipsnį išspausdino Čikagoje leidžiamas pasaulio lietuvių reformatų žurnalas „Mūsų sparnai“.

Po Kosto mirties Jo literatūrinį palikimą aptarė su Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio bibliotekos darbuotojomis. Pagal jų sampratą ir žinias Velionio spaus-

dintas palikimas labai gausus, bet išsklaidytas, ir sudėlioti išsamią bibliografiją reikalinga sudaryti atskirą sistemingą rodyklę. Kas to imsis? Čia nearti dirvonai studijuojantiems teologija, istorija. Įdomios medžia-

K. Grundelės laidotuovės

I N F O R M A C I J A

Lapkričio 28 d. Kaune vyko respublikinė ekumeninė konferencija „Šeima – Bažnyčios ir valstybės pagrindas“. Konferencijoje pranešimus skaitė trijų pagrindinių krikščioniškų Bažnyčių – katalikų, ortodoksų, liuteronų – atstovai, dvasininkai, teisininkai. Lietuvos ev. liuteronių Bažnyčios vyskupo, kun. Mindaugo Sabučio pranešimą „Šeima kaip pašaukimas“ perskaitė kun. doc. Darius Petkūnas. Pasak M. Sabučio, „šeima yra daugiau nei visuomenės ląstelė, bet yra jos pagrindas ir turėtų būti jos centras. Ne šeima turi tarnauti visuomenei, bet visuomenė – šeimai. Juk meilė, atleidimas, darnus gyvenimas, asmens vertės pajautimas bei socialiniai igūdžiai atsiranda šeimoje.“ Lietuvos ortodoksų Bažnyčios kun. Eugenijus Rudenka skaitydamas pranešimą sakė: „Santuokoje įvyksta žmogaus perkeitimas asmenybės dėka, įveikiama jo vienatvė ir uždarumas. Krikščionis pašauktas jau šiame pasaulyje turėti naujo gyvenimo patirtį, o tai įmanoma santuokoje. Santuoka – unikali dviejų būtybių sąjunga Kristuje“.

kun. Odor Balazs

Gruodžio 7-9 d. į Vilnių buvo atvykęs WCRC (Pasaulinės Reformuotų Bažnyčių Unijos) Europos viceprezidentas, vengras kun. Odor Balazs su darbinio vizitu. Buvo susitikęs ne tik su Lietuvos ev. Reformuotų Bažnyčios konsistorijos nariais, gen.superintendentu, kun. Tomu Šernu, vicesuperintendentu kun. Rimu Mikalausku, bet ir Lietuvos valdžios atstovais, apsilankė ambasadoje.

◀ atkelta iš 15 p.

gos įvairiuose leidiniuose pakaktų kursiniam darbui išplėtojant jį iki diplominio. Ir tai dar ne viskas.

Paskutinį gyvenimo dešimtmetį Kostas Grundelė praleido Pasvalyje žmonos giminaitės Irenos Vileišienės namuose. Atskiras saulėtas kambarys, savarankiškas išėjimas į žalumynuose paskendusį kiemą, jokių buitinių nepriteklių. O gatvės pavadinimas – Jono Bi-

liūno – įpareigojo kurti. Ir Kostas dirbo. Tvarkė senus užrašus, rašė naujus apmąstymus. To dešimtmečio palikimas vertas atskiro dėmesio. Kas to imsis? Vėl mintys krypsta į jaunuosius reformatus – studentiją...

Biržų kraštotyrininkas
Jonas Dagilis

Sveikiname

*Senjorę IRENĄ AUKŠTUOLIENĘ,
gruodžio 25 d. švęsiančią 80 metų Jubiliejų.
Linkime Jubilatei sveikatos, energijos ir Dievo palaimos!*

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba

Lietuvos reformatų Bažnyčios vadovybė:

**Gen. superintendentas
kun. Tomas Šernas**
gyv. Vilniuje, mob. 8 687 56 846

**Lietuvos ev. reformatų
Konsistorijos prezidentas
krt. dr. Mykolas Mikalajūnas**
mob. 8 686 24 562
Interneto svetainės adresas
www.ref.lt

Lietuvos reformatų dvasininkai:

**Vicesuperintendentas
kun. Rimas Mikalauskas**
gyv. Biržuose, mob. 8 686 66 383,
kun. Raimondas Stankevičius
gyv. Vilniuje, mob. 8 655 43 678
kun. Sigita Švambarienė
gyv. Biržuose, mob. 8 681 66 661

kun. Tomas Sakas
gyv. Klaipėdoje, mob. 8 656 45 016

kun. dr. Kęstutis Daugirdas
gyv. Vokietijoje

diak. Gitana Gasiūnaitė
gyv. Prahoje
el. p. saules_miestas@yahoo.com

katechetas Evaldas Tamariūnas
gyv. Vilniuje, mob. 8 682 12 375

lektorius Neilas Čijunskas,
gyv. Klaipėdoje, tel. 8 612 58 731

Parapijos vadovybės telefonai:

**Seniūnų tarybos pirmininkė
Vida Cupreva** 236 3224 d.,
mob. 8 673 04 537,
pavadootoja Danguolė Juršienė
219 1109 d., 241 6981 n.,
mob. 8 612 20 402

Seniūnės:

Dalija Gudliauskienė
242 9118, mob. 8 685 74 951,

Donata Indriūnaitė
234 2824, mob. 8 673 84 929

Olga Tamulėnaitė
277 0314, mob. 8 626 50 879

Laiškus redakcijai galite rašyti:
Laisvės pr. 55-10 LT-07190, Vilnius

Dalijai Gudliauskienei
El. paštas: dalija@mail.lt,

**Parengė Dalija Gudliauskienė,
Korektorė Dalia Pronskietytė**

Leidėjas:
Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taisy ir trumpina
savo nuožiūra

**Laikraštis platinamas už auką.
Leidžiamas tik iš surinktų aukų.**

917720291512000